

Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
DOMNUL HENRIK SAUGMANDSGAARD ØE
prezentate la 22 aprilie 2021¹

Cauza C-186/18

José Cánovas Pardo SL
împotriva
Club de Variedades Vegetales Protegidas

[cerere de decizie preliminară formulată de Tribunal Supremo (Curtea Supremă, Spania)]

„Trimitere preliminară – Protecția comunitară a soiurilor de plante – Regulamentul (CE) nr. 2100/94 – Articolul 96 – Prescrierea acțiunilor prevăzute la articolele 94 și 95 din regulamentul – Termenul de trei ani – Acte succesive – Acte repetate în timp – Momentul de la care începe să curgă termenul (*dies a quo*) – Data acordării protecției comunitare – Data cunoașterii actului și a identității autorului – Data încetării comportamentului în cauză – Efectele prescripției – Limitare la actele realizate de mai mult de trei ani”

I. Introducere

1. Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 96 din Regulamentul (CE) nr. 2100/94².
2. Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între societatea Club de Variedades Vegetales Protegidas, pe de o parte, și societatea José Cánovas Pardo SL (denumită în continuare „societatea Pardo”), pe de altă parte, în legătură cu exploatarea de către aceasta din urmă a mandarinilor din soiul Nadorcott fără consimțământul titularului³.
3. Mai precis, instanța de trimitere a fost sesizată de societatea Pardo cu un recurs având ca obiect numai problema prescripției. Litigiul principal se caracterizează, în această privință, prin faptul că titularul a lăsat să expire termenul de trei ani prevăzut la articolul 96 din Regulamentul nr. 2100/94. Astfel, s-a stabilit că, la momentul introducerii acțiunii împotriva societății Pardo, titularul avea cunoștință, de mai mult de trei ani, de actele care aduc atingere drepturilor sale și de identitatea autorului acestor acte.

¹ Limba originală: franceza.

² Regulamentul Consiliului din 27 iulie 1994 de instituire a unui sistem de protecție comunitară a soiurilor de plante (JO 1994, L 227, p. 1, Ediție specială, 03/vol. 15, p. 197).

³ Pentru simplificare, utilizăm termenul „titular” în cadrul acestei introduceri. Situația de fapt din litigiul principal este mai complexă: astfel, titularul a acordat o licență exclusivă societății Carpa Dorada SA, care a încredințat societății Club de Variedades Vegetales Protegidas gestionarea drepturilor sale. A se vedea punctul 14 din prezentele concluzii.

4. Întrebările adresate Curții urmăresc stabilirea consecințelor care trebuie deduse din expirarea acestui termen de trei ani.

5. Pentru motivele prezentate mai jos, vom propune Curții să răspundă la întrebările adresate în sensul că efectele acestei prescripții privesc, în cazul unor acte care se desfășoară în timp, numai actele săvârșite de mai mult de trei ani. Cu alte cuvinte, titularul păstrează dreptul de a introduce acțiunile prevăzute la articolele 94 și 95 din Regulamentul nr. 2100/94 în ceea ce privește actele săvârșite în cursul ultimilor trei ani.

II. Cadrul juridic

6. Articolul 94 din Regulamentul nr. 2100/94, intitulat „Contrafacerea”, prevede:

„(1) Orice persoană care:

(a) săvârșește unul din actele prevăzute la articolul 13 alineatul (2) cu privire la un soi care face obiectul protecției comunitare a soiurilor de plante, fără să fi fost autorizată în acest sens

sau

(b) nu folosește corect o denumire a unui soi în conformitate cu articolul 17 alineatul (1) sau omite specificarea informațiilor necesare în conformitate cu articolul 17 alineatul (2)

sau

(c) folosește, contrar dispozițiilor articolului 18 alineatul (3), denumirea unui soi care face obiectul unei protecții comunitare a soiurilor de plante sau o denumire care ar putea fi confundată cu denumirea menționată anterior

poate face obiectul unei acțiuni în justiție intentate de către titular, pentru încetarea contrafacerii sau pentru plata unei remunerații echitabile sau în ambele scopuri.

(2) Orice persoană care acționează în mod deliberat sau din neglijență este în plus obligată la repararea prejudiciului adus titularului; în caz de contravenție, dreptul titularului la despăgubiri se poate reduce în consecință, fără a fi totuși inferior avantajului dobândit de către autorul contrafacerii în urma acțiunii de contrafacere.”

7. Articolul 95 din acest regulament prevede:

„Titularul poate solicita o remunerație echitabilă din partea oricărei persoane care a îndeplinit, pe parcursul perioadei cuprinse între publicarea cererii de acordare a protecției comunitare a soiurilor de plante și acordarea acesteia, o acțiune care i-ar fi fost interzisă după perioada menționată anterior, în temeiul protecției comunitare.”

8. Potrivit articolului 96 din regulamentul menționat:

„Acțiunile prevăzute la articolele 94 și 95 se prescriu în termen de trei ani de la data la care protecția comunitară a soiurilor de plante a fost acordată și de la data la care titularul a luat cunoștință de acțiunea și de identitatea autorului contrafacerii, iar dacă nu a luat cunoștință de acestea, la treizeci de ani de la săvârșirea acțiunii în cauză.”

III. Cu privire la protecția comunitară a soiului de mandarina Nadorcott

9. Istoricul cauzei în ceea ce privește protecția comunitară a soiului de mandarina Nadorcott, astfel cum reiese din decizia de trimitere, poate fi rezumat după cum urmează.

10. La 22 august 1995, societatea Nador Cott Protection SARL a depus o cerere de protecție comunitară a acestui soi de plante la Oficiul Comunitar pentru Soiuri de Plante (OCSP). Această cerere a fost publicată în Buletinul oficial al OCSP din 22 februarie 1996.

11. La 4 octombrie 2004, OCSP a acordat protecția comunitară. Această decizie a fost publicată în Buletinul oficial al OCSP din 15 decembrie 2004.

12. La 14 aprilie 2005, Federación de Cooperativas Agrícolas Valencianas (Federația Cooperativelor Agricole din Valencia, Spania) a sesizat camera de recurs a OCSP cu o cale de atac, cu efect suspensiv, împotriva acestei decizii de acordare. Această cale de atac a fost respinsă printr-o decizie din 8 noiembrie 2005, publicată în Buletinul oficial al OCSP din 15 februarie 2006.

13. La 21 martie 2006, Federația Cooperativelor Agricole din Valencia a sesizat Tribunalul Uniunii Europene cu o acțiune, de această dată fără efect suspensiv, împotriva acestei din urmă decizii. Tribunalul a respins această acțiune prin Hotărârea din 31 ianuarie 2008, Federación de Cooperativas Agrícolas de la Comunidad Valenciana/OCSP – Nador Cott Protection (Nadorcott)⁴.

IV. Situația de fapt din litigiul principal, întrebările preliminare și procedura în fața Curții

14. Deși Nador Cott Protection este titulara drepturilor asupra soiului de mandarina Nadorcott, societatea Carpa Dorada deține o licență exclusivă privind drepturile asupra acestui soi de plante. Carpa Dorada a încredințat Gestión de Licencias Vegetales (denumită în continuare „GESLIVE”) până la 12 decembrie 2008 și ulterior Club de Variedades Vegetales Protegidas gestionarea drepturilor sale.

15. Din anul 2006, societatea Pardo exploatează o plantație de mandarina din soiul Nadorcott pe o parcelă situată în localitatea Alhama de Murcia (Spania) (4 457 de pomi).

16. La 30 octombrie 2007, GESLIVE a adresat societății Pardo o scrisoare de punere în întârziere prin care o soma să înceteze exploatarea acestui soi de plante atât timp cât nu solicită licența corespunzătoare.

17. La 30 martie 2011, societatea Club de Variedades Vegetales Protegidas a adresat societății Pardo o nouă comunicare prin care îi solicita ca, în cazul în care se dovedește că exploatează o plantație de 5 000 de mandarina din soiul Nadorcott, să înceteze această exploatare.

18. În cursul lunii noiembrie a anului 2011, societatea Club de Variedades Vegetales Protegidas a solicitat Juzgado de lo Mercantil (Tribunalul Comercial, Spania) să adopte măsuri preliminare pentru constatarea încălcării.

⁴ T-95/06, EU:T:2008:25.

19. Societatea Club de Variedades Vegetales Protegidas a introdus o acțiune împotriva societății Pardo pentru a se constata încălcarea drepturilor legitime asupra soiului Nadorcott în perioada de protecție provizorie (cuprinsă între 26 februarie 1996 și 15 februarie 2006)⁵. Acesta a solicitat de asemenea ca societatea Pardo să fie obligată la plata unei remunerații echitabile de 17 500 de euro fără TVA.

20. În plus, societatea Club de Variedades Vegetales Protegidas a introdus o acțiune în contrafacere privind actele de exploatare ulterioare datei de 15 februarie 2006. În special, aceasta a solicitat să se constate încălcarea drepturilor legitime asupra soiului Nadorcott săvârșită de la data menționată și până la încetarea acesteia. Ea a solicitat de asemenea ca societatea Pardo să fie obligată să înceteze această exploatare fără autorizarea titularului soiului, să elimine și, dacă este cazul, să distrugă orice material vegetal din acest soi aflat în posesia sa, să îi plătească o remunerație de 35 000 de euro fără TVA și să publice, pe cheltuiala sa, antetul și dispozitivul hotărârii.

21. Juzgado de lo Mercantil (Tribunalul Comercial) a respins această acțiune pentru motivul că termenul de prescripție de trei ani prevăzut la articolul 96 din Regulamentul nr. 2100/94 expirase. În susținerea raționamentului său, această instanță a constatat că titularul a avut cunoștință de actele de exploatare realizate de societatea Pardo cel puțin de la 30 octombrie 2007, data punerii în întârziere adresate de GESLIVE societății Pardo.

22. Societatea Club de Variedades Vegetales Protegidas a declarat apel împotriva acestei hotărâri la Audiencia Provincial de Murcia (Curtea Provincială din Murcia, Spania). Această instanță a constatat, pe de o parte, că actele de contrafacere se repetaseră în timp și, pe de altă parte, că prescripția fusese întreruptă în luna noiembrie a anului 2009 odată cu adoptarea anumitor măsuri preliminare. Prin urmare, instanța menționată a statuat că numai actele de exploatare săvârșite cu mai mult de trei ani înainte de adoptarea acestor măsuri preliminare erau lovite de prescripție.

23. Pe fond, Audiencia Provincial de Murcia (Curtea Provincială din Murcia) a arătat că societatea Pardo nu contesta nici exploatarea, nici lipsa consimțământului titularului soiului de plante, ci numai remunerația. În această privință, instanța menționată a aplicat, pentru a acoperi atât remunerația datorată pentru contrafacere, cât și pe cea corespunzătoare protecției provizorii, suma de 7 euro pe pom, în quantum total de 31 199 de euro. În plus, ea a obligat societatea Pardo să înceteze actele de contrafacere, să elimine și, dacă este cazul, să distrugă orice material vegetal din acest soi aflat în posesia sa, inclusiv materialul recoltat, și să publice, pe cheltuiala sa, antetul și dispozitivul hotărârii.

24. Societatea Pardo a declarat recurs la Tribunal Supremo (Curtea Supremă, Spania) prin care a contestat interpretarea de către instanța de apel a articolului 96 din Regulamentul nr. 2100/94 în ceea ce privește prescripția.

25. Tribunal Supremo (Curtea Supremă) subliniază că a stabilit, în această privință, o distincție între actele de contrafacere punctuale și actele de contrafacere care durează în timp sau „continue”. Această instanță menționează o hotărâre recentă în materia dreptului mărcilor în care a statuat că, atunci când contrafacerea este rezultatul unui comportament continuu, momentul de la care începe să curgă termenul de prescripție este amânat atât timp cât durează contrafacerea continuă sau repetarea acesteia. Ea ridică problema dacă această interpretare poate fi transpusă în privința articolului 96 din Regulamentul nr. 2100/94.

⁵ În lipsa unei alte precizări în decizia de trimitere, presupunem că această acțiune a fost introdusă după cererea de măsuri preliminare introdusă în cursul lunii noiembrie a anului 2011.

26. În ceea ce privește litigiul principal, instanța de trimitere arată că, pe de o parte, au trecut mai mult de trei ani de la data la care titularul a luat cunoștință de actele efectuate cu încălcarea drepturilor sale și de identitatea autorului acestor acte și că, pe de altă parte, actele de contrafacere continuau la momentul la care au fost introduse acțiunile prevăzute la articolele 94 și 95 din Regulamentul nr. 2100/94. Într-o asemenea situație, această instanță ridică problema dacă sunt lovite de prescripția prevăzută la articolul 96 din acest regulament:

- toate actele care aduc atingere drepturilor titularului, astfel încât acțiunile introduse ar fi inadmisibile în totalitate, sau
- numai actele săvârșite în afara termenului de trei ani prevăzut la respectivul articol 96, astfel încât acțiunile menționate ar fi admisibile în ceea ce privește actele săvârșite în cursul ultimilor trei ani.

27. În aceste condiții, Tribunal Supremo (Curtea Supremă) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

- „1) Articolul 96 din [Regulamentul nr. 2100/94] se opune unei interpretări a acestei dispoziții potrivit căreia, în măsura în care a expirat termenul de trei ani de la data la care, după acordarea protecției comunitare a soiului de plante, titularul a luat cunoștință de acțiunea și de identitatea autorului contrafacerii, acțiunile prevăzute la articolele 94 și 95 din acest regulament s-au prescris, deși actele de contrafacere au continuat până la momentul formulării acțiunii?
- 2) Dacă răspunsul la prima întrebare este negativ, s-ar putea considera că, în conformitate cu articolul 96 din [Regulamentul nr. 2100/94], prescripția ar interveni numai în privința actelor de contrafacere concrete săvârșite în afara termenului de trei ani, dar nu și în cazul celor săvârșite în ultimii trei ani?
- 3) Dacă răspunsul la a doua întrebare este afirmativ, în acest caz, acțiunea în încetare și, de asemenea, acțiunea în despăgubire ar putea fi aplicabile numai în privința acestor din urmă acte săvârșite în ultimii trei ani?”

28. Cererea de decizie preliminară a fost înregistrată la grefa Curții la 9 martie 2018. Părțile din litigiul principal, guvernul elen și Comisia Europeană au depus observații scrise.

29. Procedura în prezenta cauză a fost suspendată prin decizia președintelui Curții din 13 februarie 2019, în așteptarea hotărârii în cauza C-176/18, Club de Variedades Vegetales Protegidas⁶. În urma notificării acestei hotărâri, la 10 ianuarie 2020, instanța de trimitere a decis să își mențină cererea.

V. Analiză

30. Arătăm, cu titlu introductiv, că obiectul litigiului principal se limitează la problema prescripției. Astfel, pe de o parte, în fața instanței de apel, societatea Pardo nu a contestat nici exploatarea, nici lipsa consimțământului titularului. Pe de altă parte, recursul pe care l-a formulat în fața instanței de trimitere privește numai prescripția⁷.

⁶ Hotărârea din 19 decembrie 2019, Club de Variedades Vegetales Protegidas (C-176/18, EU:C:2019:1131).

⁷ A se vedea punctele 23 și 24 din prezentele concluzii.

31. Astfel, spre deosebire de cauza Club de Variedades Vegetales Protegidas⁸, nu se solicită Curții să se pronunțe cu privire la interpretarea articolului 13 din Regulamentul nr. 2100/94 în vederea calificării actelor în discuție în litigiul principal.

32. În ceea ce privește întrebările adresate Curții în prezenta cauză, subliniem că acestea privesc prima normă privind prescripția prevăzută la articolul 96 din Regulamentul nr. 2100/94, și anume cea în temeiul căreia acțiunile titularului se prescriu în termen de trei ani de la data la care protecția comunitară a soiurilor de plante a fost acordată și de la data la care titularul a luat cunoștință de acțiunea și de identitatea autorului contrafacerii⁹.

33. Amintim că normele privind prescripția prevăzute la articolul 96 din Regulamentul nr. 2100/94 nu afectează existența protecției soiului de plante, ci numai posibilitatea titularului său de a introduce o acțiune împotriva autorului actelor care aduc atingere drepturilor exclusive conferite acestuia de protecția menționată.

34. Au fost propuse Curții trei interpretări pentru a răspunde la întrebările care i-au fost adresate.

35. Potrivit unei prime interpretări, într-o astfel de speță, prescripția prevăzută la articolul 96 din Regulamentul nr. 2100/94 s-ar aplica acțiunilor titularului, prevăzute la articolele 94 și 95 din acest regulament, *în totalitate*, independent de data săvârșirii lor. Întrucât a avut cunoștință, de mai mult de trei ani, atât de actele în litigiu, cât și de identitatea autorului lor, titularul și-ar pierde orice posibilitate de a-și revendica drepturile în privința lor. Aceasta este în esență poziția adoptată de instanța de prim grad de jurisdicție în cauza principală¹⁰, precum și cea susținută de societatea Pardo.

36. Potrivit unei a doua interpretări, acțiunile introduse de titular ar fi doar *parțial prescrise*. Efectele prescripției ar privi numai actele săvârșite cu mai mult de trei ani înainte de introducerea acțiunilor prevăzute la articolele 94 și 95 din Regulamentul nr. 2100/94. Aceasta este în esență poziția susținută de guvernul elen. Respectiva interpretare este susținută, cel puțin parțial, și de soluția adoptată de instanța de apel în cauza principală¹¹.

37. În sfârșit, potrivit unei a treia interpretări, acțiunile prevăzute la articolele 94 și 95 din Regulamentul nr. 2100/94 nu ar fi *nicidecum prescrise*, având în vedere faptul că actele efectuate cu încălcarea drepturilor titularului continuau la momentul introducerii acțiunilor menționate. Titularul și-ar putea revendica drepturile în privința tuturor actelor în litigiu în cazul în care autorul acestor acte (societatea Pardo în litigiul principal) nu le-a pus capăt¹². Aceasta este în esență poziția susținută de societatea Club de Variedades Vegetales Protegidas.

38. Vom începe prin a respinge această a treia interpretare (neprescrierea) examinând problema momentului de la care începe să curgă termenul (*dies a quo*) prevăzut de prima normă privind prescripția stabilită la articolul 96 din Regulamentul nr. 2100/94.

⁸ Hotărârea din 19 decembrie 2019 (C-176/18, EU:C:2019:1131).

⁹ Potrivit celei de a doua norme privind prescripția prevăzute la această dispoziție, acțiunile menționate se prescriu la 30 de ani de la săvârșirea acțiunii în cauză atunci când titularul nu a luat cunoștință de acțiunea și de identitatea autorului contrafacerii.

¹⁰ A se vedea punctul 21 din prezentele concluzii.

¹¹ A se vedea punctul 22 din prezentele concluzii. Potrivit indicațiilor furnizate de instanța de trimitere, instanța de apel a considerat că erau prescrise numai actele săvârșite cu trei ani înainte de întreruperea prescripției provocate de adoptarea unor măsuri preliminare. Întrucât nu s-au adresat Curții întrebări în această privință și aceasta nu a primit nicio altă informație în acest sens, ea se află în imposibilitatea de a se pronunța cu privire la existența unei eventuale întreruperi a prescripției.

¹² A se vedea punctul 25 din prezentele concluzii.

39. Vom prezenta în continuare motivele pentru care trebuie să se adopte a doua interpretare (prescripția parțială), iar nu prima interpretare (prescripția totală), în examinarea problemei *efectelor* acestei norme în materie de prescripție.

A. Cu privire la momentul de la care începe să curgă termenul (dies a quo) prevăzut de prima normă în materie de prescripție stabilită la articolul 96 din Regulamentul nr. 2100/94 (prima întrebare)

40. Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă termenul de trei ani, prevăzut de prima normă în materie de prescripție stabilită la articolul 96 din Regulamentul nr. 2100/94, poate începe să curgă chiar dacă actele care aduc atingere drepturilor titularului nu au încetat.

41. Potrivit primei norme în materie de prescripție stabilite la articolul 96 din Regulamentul nr. 2100/94, acțiunile titularului se prescriu în termen de trei ani de la data la care protecția comunitară a soiurilor de plante a fost acordată și de la data la care titularul a luat cunoștință de acțiunea și de identitatea autorului contrafacerii.

42. Astfel, momentul de la care începe să curgă termenul sau *dies a quo* este data la care sunt îndeplinite două condiții: pe de o parte, protecția comunitară a soiului de plante a fost acordată; pe de altă parte, titularul a luat cunoștință de actul și de identitatea autorului său.

43. În termeni mai concreți și astfel cum a subliniat guvernul elen, termenul de prescripție de trei ani va începe să curgă la data *evenimentului care a survenit ultimul* dintre, pe de o parte, acordarea protecției comunitare și, pe de altă parte, cunoașterea de către titular a actului și a identității autorului.

44. În contextul litigiului principal, din decizia de trimitere reiese că aceste două condiții erau îndeplinite cel mai târziu la data de 30 octombrie 2007. Astfel, camera de recurs a OCSP a respins calea de atac suspensivă împotriva acordării protecției comunitare prin decizia din 8 noiembrie 2005, publicată la 15 februarie 2006¹³. Pe de altă parte, la data de 30 octombrie 2007, GESLIVE a adresat societății Pardo o primă scrisoare de punere în întârziere prin care a somat-o să înceteze exploatarea acestui soi¹⁴.

45. Odată făcute aceste precizări, devine evident, în opinia noastră, că a treia interpretare propusă Curții, potrivit căreia termenul de prescripție nu poate începe să curgă înainte ca actele în litigiu să fi încetat, ar echivala cu o rescriere a primei norme în materie de prescripție prevăzute la articolul 96 din Regulamentul nr. 2100/94.

46. Astfel, această primă normă nu face nicio referire la data încetării actelor în litigiu. Constatarea menționată este suficientă, în sine, pentru a respinge această interpretare, care ar conduce, în practică, la a adăuga o a treia condiție în vederea identificării *dies a quo*: ar trebui ca protecția să fi fost acordată, ca titularul să fi avut cunoștință de actele și de identitatea autorului și *ca actele menționate să fi încetat*.

¹³ A se vedea punctul 12 din prezentele concluzii.

¹⁴ A se vedea punctul 16 din prezentele concluzii.

47. Adăugăm că această interpretare ar fi contrară obiectivului securității juridice urmărit de orice normă privind prescripția, astfel cum a susținut în mod întemeiat guvernul elen. Astfel, termenele de prescripție au funcția de asigurare a securității juridice, aspect confirmat de o jurisprudență constantă a Curții¹⁵. Curtea a precizat printre altele că, pentru a îndeplini această funcție, un asemenea termen trebuie stabilit în prealabil, iar orice aplicare prin analogie a unui termen de prescripție trebuie să fie suficient de previzibilă pentru justițiabil¹⁶.

48. Or, a treia interpretare propusă ar fi contrară imperativului securității juridice în măsura în care titularul ar avea posibilitatea de a introduce, *în orice moment*, atât timp cât actele în litigiu nu au încetat, acțiunile prevăzute la articolele 94 și 95 din Regulamentul nr. 2100/94 împotriva tuturor acestor acte, *independent de data săvârșirii lor*.

49. În cadrul litigiului principal, această interpretare ar permite astfel titularului să lase societatea Pardo să exploateze mandarini din soiul Nadorcott timp de mai multe decenii, înainte de a o ataca în justiție pentru *toate* actele efectuate cu încălcarea drepturilor sale.

50. În mod evident, o astfel de interpretare ar fi incompatibilă cu obiectivul securității juridice urmărit de normele în materie de prescripție. Subliniem, în această privință, că autorul contrafacerii poate să fi săvârșit actele care îi sunt reproșate cu bună-credință, cu alte cuvinte fără a ști că acestea aduceau atingere drepturilor titularului.

51. În plus, trebuie să subliniem o consecință paradoxală a celei de a treia interpretări propuse Curții, dintr-o perspectivă mai sistemică. Prin urmare, considerăm că a doua normă în materie de prescripție prevăzută la articolul 96 din Regulamentul nr. 2100/94, care prevede un termen de 30 de ani, nu este aplicabilă într-o situație precum cea din litigiul principal, dat fiind că această normă presupune *necunoașterea* de către titular a actelor în litigiu și a autorului lor. Astfel, dacă s-ar reține a treia interpretare propusă Curții, potrivit căreia prescripția de trei ani începe numai atunci când actele în litigiu au încetat, actele care durează în timp și de care titularul are cunoștință nu ar putea *niciodată să fie prescrise*, nici în temeiul primei norme (întrucât aceasta presupune încetarea actelor), nici în temeiul celei de a doua (întrucât aceasta presupune necunoașterea).

52. Având în vedere considerațiile care precedă, nu avem nicio îndoială cu privire la necesitatea de a respinge această a treia interpretare. Momentul de la care începe să curgă termenul de trei ani prevăzut la articolul 96 din Regulamentul nr. 2100/94 nu poate fi condiționat de încetarea actelor în cauză: singurele criterii aplicabile sunt data la care protecția comunitară a fost acordată și data la care titularul a avut cunoștință de actul și de identitatea autorului.

53. Din motive de exhaustivitate, dorim să mai precizăm că criteriul „cunoașterii” de către titular trebuie, în opinia noastră, să fie înțeles ca vizând orice situație în care titularul cunoștea sau *ar fi trebuit să cunoască* actul și identitatea autorului. Astfel, dacă s-ar aplica numai criteriul cunoașterii *efective*, titularul ar avea posibilitatea să amâne la nesfârșit momentul de la care începe să curgă termenul de prescripție refuzând să ia cunoștință de actul și/sau de identitatea autorului. O asemenea interpretare nu poate fi acceptabilă având în vedere obiectivul oricărei

¹⁵ A se vedea în special Hotărârea din 13 iunie 2013, Unanimes și alții (C-671/11-C-676/11, EU:C:2013:388, punctul 31), Hotărârea din 7 iulie 2016, Lebek (C-70/15, EU:C:2016:524, punctul 55), și Hotărârea din 30 aprilie 2020, Nelson Antunes da Cunha (C-627/18, EU:C:2020:321, punctul 44).

¹⁶ A se vedea Hotărârea din 5 mai 2011, Ze Fu Fleischhandel și Vion Trading (C-201/10 și C-202/10, EU:C:2011:282, punctul 32), Hotărârea din 23 ianuarie 2019, Fallimento Traghetti del Mediterraneo (C-387/17, EU:C:2019:51, punctul 71), și Hotărârea din 5 martie 2019, Eesti Pagar (C-349/17, EU:C:2019:172, punctul 112).

norme în materie de prescripție, și anume securitatea juridică a debitorului¹⁷. În opinia noastră, ar fi preferabil ca textul articolului 96 din Regulamentul nr. 2100/94 să fie modificat pentru a reflecta într-un mod mai precis adevărata semnificație a acestui criteriu.

54. Având în vedere considerațiile care precedă, trebuie să se răspundă la prima întrebare adresată de instanța de trimitere după cum urmează. Articolul 96 din Regulamentul nr. 2100/94 trebuie interpretat în sensul că termenul de trei ani începe să curgă la data evenimentului care a survenit ultimul, și anume fie la data la care protecția comunitară a fost acordată, fie la data la care titularul a avut cunoștința de actul și de identitatea autorului, independent de data la care, eventual, actele au încetat.

B. Cu privire la întinderea efectelor primei norme în materie de prescripție prevăzute la articolul 96 din Regulamentul nr. 2100/94 (a doua și a treia întrebare)

55. Prin intermediul celei de a doua și al celei de a treia întrebări, care trebuie examinate împreună, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 96 din Regulamentul nr. 2100/94 trebuie interpretat în sensul că, atunci când termenul de trei ani a expirat în ceea ce privește acte repetate în timp, efectele prescripției se întind la toate actele, indiferent de data săvârșirii lor, sau numai la actele săvârșite cu mai mult de trei ani înainte de introducerea acțiunilor prevăzute la articolele 94 și 95 din acest regulament.

56. Începem prin a aminti ceea ce este evident: normele privind prescripția prevăzute la articolul 96 din Regulamentul nr. 2100/94 nu își pot produce efectele decât în privința unor acte săvârșite în trecut. Prin urmare, o acțiune introdusă în temeiul articolului 94 alineatul (1) din acest regulament, pentru a se solicita încetarea, *în viitor*, a unor acte care aduc atingere drepturilor titularului, nu se poate prescrie.

57. Astfel, întrebarea adresată de instanța de trimitere impune să se determine întinderea efectelor acestei prescripții *în ceea ce privește trecutul*, în special în cadrul acțiunilor având ca obiect plata unei remunerații echitabile [articolul 94 alineatul (1) și articolul 95 din Regulamentul nr. 2100/94] sau repararea prejudiciului cauzat de acte săvârșite în mod deliberat sau din neglijență [articolul 94 alineatul (2) din acest regulament].

58. În practică, întrebarea care se pune este următoarea: atunci când a lăsat să treacă termenul de prescripție de trei ani, titularul pierde *integral* dreptul de a solicita plata unei remunerații echitabile și/sau repararea prejudiciului său pentru actele săvârșite în trecut (ceea ce corespunde primei interpretări propuse Curtii¹⁸) sau își menține acest drept pentru actele cele mai recente, și anume cele săvârșite în ultimii trei ani (ceea ce corespunde celei de a doua interpretări¹⁹)?

59. Trebuie să constatăm că textul articolului 96 din Regulamentul nr. 2100/94 nu soluționează în mod expres această problemă, spre deosebire de problema privind *dies a quo* examinată mai sus.

¹⁷ A se vedea în acest sens Concluziile noastre prezentate în cauza Nelson Antunes da Cunha (C-627/18, EU:C:2019:1084, punctul 46): „[T]rebuie amintit că normele în materie de prescripție joacă un rol fundamental în legislația privind drepturile patrimoniale. Astfel, prescripția împiedică creditorul să invoce recuperarea creanței sale. După cum a constatat deja Curtea, prin impunerea unei limite temporale, normele în materie de prescripție asigură securitatea juridică pentru debitor.”

¹⁸ A se vedea punctul 35 din prezentele concluzii.

¹⁹ A se vedea punctul 36 din prezentele concluzii.

60. Mai multe elemente pledează însă în favoarea celei de a doua interpretări propuse Curții, în temeiul căreia titularul păstrează dreptul de a solicita o despăgubire pentru actele săvârșite în cursul ultimilor trei ani.

61. În primul rând, articolul 96 din Regulamentul nr. 2100/94 are în vedere prescripția unui „act”, iar nu prescripția unui comportament care ar fi avut în vedere ca un „ansamblu de acte”. Această utilizare a singularului este cu atât mai semnificativă cu cât acțiunile prevăzute la articolele 94 și 95 din acest regulament vor viza, cel mai adesea, un ansamblu de acte distincte care aduc fiecare atingere drepturilor titularului²⁰.

62. Această utilizare a singularului sugerează că, în vederea aplicării articolului 96 din Regulamentul nr. 2100/94, este necesar să se ia în considerare *separat* actele care aduc atingere drepturilor titularului. Astfel, pentru a determina efectele prescripției, este necesar să se examineze separat pentru fiecare act dacă termenul de prescripție de trei ani a expirat.

63. În practică, instanța națională va trebui să verifice, pentru fiecare act de contrafacere, dacă au trecut mai mult de trei ani de la evenimentul care a survenit ultimul dintre, pe de o parte, data la care protecția comunitară a fost acordată și, pe de altă parte, data la care titularul a luat cunoștință de actul și de identitatea autorului, înțelegându-se că această cunoaștere nu poate interveni înainte de săvârșirea actului în cauză.

64. Acest lucru înseamnă că actele realizate în perioada de protecție provizorie, prevăzute la articolul 95 din Regulamentul nr. 2100/94, se vor prescrie înaintea celor realizate după acordarea protecției comunitare, care fac obiectul articolului 94 din acest regulament.

65. Considerăm că această soluție a fost reținută de doctrina în materia protecției soiurilor de plante²¹.

66. În al doilea rând, dorim să atragem atenția asupra implicațiilor practice ale interpretării inverse, potrivit căreia expirarea termenului de trei ani prevăzut la articolul 96 din Regulamentul nr. 2100/94 ar determina o prescripție care se întinde la *toate* actele care aduc atingere drepturilor titularului, independent de data săvârșirii lor.

67. În practică, această interpretare ar risca să conducă la o soluție paradoxală potrivit căreia orice act de contrafacere *viitor* ar fi lovit de prescripție dacă ține de un comportament de care titularul a avut cunoștință de mai mult de trei ani, astfel cum a arătat în mod întemeiat societatea Club de Variedades Vegetales Protegidas.

²⁰ Cu titlu ilustrativ, un autor al contrafacerii care ar dori să vândă mandarini din soiul Nadorcott fără autorizarea titularului ar putea să realizeze, succesiv, următoarele acte: întreținerea mandarinilor în vederea înmulțirii; înmulțirea ca atare; oferirea spre vânzare; exportul în vederea vânzării; vânzarea ca atare; deținerea mandarinilor în scopurile menționate anterior. Fiecare dintre aceste acte ar aduce atingere drepturilor titularului, potrivit articolului 13 alineatul (2) din Regulamentul nr. 2100/94.

²¹ Leßmann, H., și Würtenberger, G., *Deutsches und europäisches Sortenschutzrecht*, Nomos, Baden-Baden, 2009 (ediția a doua), § 7, Rn. 102, p. 309: „Bei wiederholten Verletzungshandlungen erfüllt jede einzelne Handlung den Tatbestand der Verletzung. Jede Einzelhandlung setzt damit gesondert die Verjährung des Unterlassungsanspruchs sowie des aus ihr fließenden Schadenersatzanspruchs in Lauf, sofern die weiteren Voraussetzungen – Kenntnis des Verletzten von der Verletzungshandlung und der Person des Verletzers – gegeben sind.” („În cazul unor acte de încălcare repetate, fiecare act individual constituie o încălcare. Astfel, fiecare act individual declanșează separat prescripția acțiunii în încetare și a acțiunii în despăgubire care rezultă din acesta, cu condiția ca celelalte condiții prealabile – cunoașterea de către titular a actului de contrafacere și a persoanei autorului contrafacerii – să fie îndeplinite.”)

68. Astfel, potrivit interpretării menționate, în cadrul litigiului principal, împrejurarea că titularul a lăsat să treacă un termen de trei ani de la prima punere în întârziere din data de 30 octombrie 2007 ar fi suficientă pentru ca acesta să piardă orice posibilitate de a-și revendica drepturile în ceea ce privește comportamentul în litigiu, inclusiv în viitor dacă acest comportament continuă.

69. Considerăm că o astfel de interpretare este dificil de conciliat cu ceea ce reprezintă atât obiectul, cât și obiectivul urmărit de Regulamentul nr. 2100/94, și anume protecția comunitară a soiurilor de plante.

70. Subliniem, în plus, că acest risc nu este deloc teoretic, în măsura în care numeroase acte care aduc atingere drepturilor titularului, în materie de protecție a soiurilor de plante, țin de comportamente care se înscriu în timp²².

71. În al treilea rând, arătăm că interpretarea pe care o propunem este admisă în general în materie de prescripție privind contrafacerea în dreptul brevetelor, care prezintă similitudini cu cel al protecției soiurilor de plante²³.

²² Leßmann, H., și Würtenberger, G., *Deutsches und Europäisches Sortenschutzrecht*, Nomos, Baden-Baden, 2009 (ediția a doua), § 7, Rn. 103, p. 309: „Gerade im pflanzlichen Bereich erstrecken sich Verletzungshandlungen über lange Zeiträume. Pflanzen werden in der Regel nicht in Einzelexemplaren vermehrt, sondern in größerem Umfang. Dies gilt auch für Obstbäume, andernfalls wäre eine gewerbliche Nutzung ohne Lizenz vermehrter Pflanzen nicht rentabel. Insbesondere das Anbieten und der Verkauf von sortenschutzverletzendem Material kann sich deshalb gerade im Gehölzbereich über große Zeiträume erstrecken. Auch wenn durch eine einzige Handlung große Mengen sortenschutzrechtsverletzender Pflanzen vermehrt worden waren und somit im strafrechtlichen Sinn eine einzige Handlung darstellen, ist die kontinuierliche Abgabe solchen Materials über längere Zeiträume jedes Mal eine Verletzungshandlung. Mit jeder Einzelhandlung wird damit der Lauf der Verjährung ausgelöst.” („În special în sectorul vegetal, actele de contrafacere se întind pe perioade lungi. În general, plantele nu sunt înmulțite într-un singur exemplar, ci la scară mai mare. Acest lucru este valabil și pentru pomii fructiferi, fără de care exploatarea comercială a plantelor înmulțite fără licență nu ar fi rentabilă. În special, oferirea și vânzarea de material care încalcă protecția soiurilor de plante se pot întinde, așadar, pe perioade lungi, mai ales în zona forestieră. Chiar dacă mari cantități de plante care aduc atingere drepturilor asupra soiului de plante au fost înmulțite printr-un singur act și constituie, așadar, un singur act din perspectiva dreptului penal, furnizarea continuă a acestui material pe perioade lungi constituie de fiecare dată un act de contrafacere. Prin urmare, fiecare act individual declanșează prescripția.”

²³ A se vedea în special Bouche, N., „La prescription en droit des obtentions végétales et autres satellites du brevet”, *Propriétés intellectuelles*, nr. 68, iulie 2018, p. 34-39: „Soiurile de plante sunt în același timp excluse de la brevetare și obiectul central al dreptului soiurilor de plante, astfel încât ceea ce poate fi protejat printr-un brevet nu poate face obiectul unui drept asupra soiului de plante și invers. În pofida acestei delimitări radicale, există totuși legături, o înrudire, între dreptul brevetelor și dreptul soiurilor de plante. Deși s-a preferat să se răspundă la specificitățile soiurilor de plante printr-un regim specific, cele două materii au în comun faptul că privesc inovații tehnice (dreptul brevetelor apărând în cele din urmă ca drept general, iar dreptul soiurilor de plante ca drept special al îmbunătățirii soiurilor).”

72. Astfel, doctrinele germană²⁴, franceză²⁵ și belgiană²⁶, printre altele, subliniază că infracțiunea de contrafacere în materia brevetelor trebuie examinată ca o „succesiune de infracțiuni”, iar nu ca o „infracțiune succesivă”²⁷. Această soluție corespunde în esență celei pe care am propus-o mai sus, care constă în a lua în considerare *separat* actele care aduc atingere drepturilor titularului, în vederea aplicării articolului 96 din Regulamentul nr. 2100/94.

73. În al patrulea rând și din motive de exhaustivitate, precizăm că atât Regulamentul (UE) 2017/1001 privind marca Uniunii Europene²⁸, cât și Directiva (UE) 2015/2436 de apropiere a legislațiilor statelor membre cu privire la mărci²⁹ cuprind o normă de „limitare a drepturilor ca urmare a toleranței” care corespunde în esență primei interpretări propuse Curtii³⁰ – și pe care tocmai am respins-o.

74. Articolul 61 alineatul (1) din Regulamentul 2017/1001 și articolul 9 alineatul (1) din Directiva 2015/2436 prevăd astfel că titularul care a tolerat timp de cinci ani consecutivi utilizarea unei mărci ulterioare, având cunoștință de această utilizare, nu mai poate solicita declararea nulității acesteia, cu excepția cazului în care înregistrarea a fost efectuată cu rea-credință³¹. În plus, articolul 16 alineatul (1) din regulamentul menționat și articolul 18 alineatul (1) din directiva menționată adaugă că titularul nu mai are dreptul, într-un asemenea caz, să interzică utilizarea acestei mărci în cadrul procedurilor de contrafacere.

75. Astfel, dreptul mărcilor cuprinde o normă care prevede că titularul pierde orice posibilitate de a acționa, inclusiv *în viitor*, atunci când lasă să treacă un termen de cinci ani de la data la care a avut cunoștință de utilizarea unei mărci ulterioare, fie în cadrul unei acțiuni în declararea nulității, fie în cadrul unei acțiuni în contrafacere.

²⁴ A se vedea în special Benkard, G., *Kommentar zum Patentgesetz* (C. H. Beck, München, 2015 (ediția a noua), § 141, Rn. 6, p. 1906: „Bei vergangenheitsbezogenen Ansprüchen setzen dagegen die einzelnen Schädigungen jeweils eigene Verjährungsfristen in Lauf, so dass jede schadenstiftende Handlung bzw. jeder schadenstiftende Teilakt verjährungsrechtlich separat zu betrachten ist.” („Pentru cererile legate de trecut, în schimb, diferitele prejudicii pun fiecare în mișcare propriul termen de prescripție, astfel încât fiecare act sau parte de act care cauzează un prejudiciu trebuie avut în vedere separat în vederea prescripției.”)

²⁵ Passa, J., *Droit de la propriété industrielle*, II, *Brevets d'invention, protections voisines*, LGDJ, Paris, 2013, nr. 631, p. 684: „Întrucât jurisprudența analizează infracțiunea de contrafacere ca succesivă, cu alte cuvinte ca reinnoindu-se în fiecare moment atât timp cât comportamentul în cauză continuă, termenul de prescripție curge în mod distributiv pentru fiecare act de la data săvârșirii sale, iar nu pentru tot, de la data la care actele în cauză au început sau au încetat. Cu alte cuvinte, fiecare act constituie, în ceea ce îl privește, «un» moment de la care începe să curgă un termen. [...] Dacă un act în litigiu s-a prelungit în timp, de exemplu prin utilizarea unei mașini, reclamantul nu poate solicita repararea decât pentru prejudiciul cauzat de actele de utilizare realizate în termenul de trei ani.”

²⁶ Remiche, B., și Cassiers, V., *Droit des brevets d'invention et du savoir-faire: créer, protéger et partager les inventions au XXIe siècle*, Larcier, Bruxelles, 2010, p. 574: „Cu toate acestea, diferitele acte de contrafacere constituie cvasiinfracțiuni distincte care se prescriu separat, chiar și atunci când sunt imputabile unei singure persoane. Astfel, contrafacerea care constă în fabricarea produsului brevetat se va prescrie separat de contrafacerea care constă în oferirea spre vânzare a produsului respectiv.”

²⁷ Casalonga, A., *Traité technique et pratique des brevets d'invention* (LGDJ, Paris, 1949), vol. 2, nr. 1080, p. 159: „[În cazul fabricării de obiecte contrafăcute], există o succesiune de infracțiuni, iar nu o infracțiune succesivă; în consecință, prescripția începe să curgă de la data fiecărei fapte de contrafacere, iar nu de la ultima faptă.”

²⁸ Regulamentul (UE) 2017/1001 al Parlamentului European și al Consiliului din 14 iunie 2017 privind marca Uniunii Europene (JO 2017, L 154, p. 1).

²⁹ Directiva (UE) 2015/2436 a Parlamentului European și a Consiliului din 16 decembrie 2015 de apropiere a legislațiilor statelor membre cu privire la mărci (JO 2015, L 336, p. 1).

³⁰ A se vedea punctul 35 din prezentele concluzii.

³¹ Din jurisprudență reiese că trebuie întrunite patru condiții pentru ca termenul de limitare a drepturilor ca urmare a toleranței să înceapă să curgă în cazul utilizării unei mărci ulterioare identice cu marca anterioară sau similară susceptibilă să determine un risc de confuzie. În primul rând, marca ulterioară trebuie să fie înregistrată, în al doilea rând, depunerea sa trebuie să fi fost efectuată cu bună-credință de titularul său, în al treilea rând, aceasta trebuie să fie utilizată pe teritoriul pe care marca anterioară este protejată și, în sfârșit, în al patrulea rând, titularul mărcii anterioare trebuie să aibă cunoștință de utilizarea acestei mărci după înregistrare. A se vedea, în ceea ce privește Directiva 2015/2436, Hotărârea din 22 septembrie 2011, Budějovický Budvar (C-482/09, EU:C:2011:605, punctele 54-58). În ceea ce privește Regulamentul 2017/1001, a se vedea Hotărârea din 28 iunie 2012, I Marchi Italiani și Basile/OAPI – Osra (B. Antonio Basile 1952) (T-133/09, EU:T:2012:327, punctul 31), și Hotărârea Tribunalului din 27 ianuarie 2021, Turk Hava Yollari/EUIPO – Sky (skylife) (T-382/19, nepublicată, EU:T:2021:45, punctul 49).

76. Existența acestei norme nu repune însă în discuție raționamentul pe care l-am prezentat mai sus, pentru următoarele două motive.

77. Pe de o parte, existența acestei norme se explică prin două caracteristici proprii dreptului mărcilor, care nu au echivalent în dreptul brevetelor și nici în dreptul soiurilor de plante. Astfel, spre deosebire de aceste ultime două regimuri de proprietate intelectuală, a căror durată este limitată în timp³², protecția mărcilor are o durată potențial nelimitată, fiind în sarcina titularului să își reînnoiască înregistrarea la fiecare 10 ani³³. Din această perspectivă, norma privind limitarea drepturilor ca urmare a toleranței poate fi analizată ca o atenuare a duratei potențial nelimitate a protecției mărcilor.

78. În plus, existența acestei norme se justifică de asemenea având în vedere funcția esențială a mărcii, care este de a garanta consumatorului sau utilizatorului final identitatea originii produsului sau serviciului desemnat de marcă, permițându-i să distingă, fără vreo posibilitate de confuzie, acest produs sau serviciu de cele care au o altă proveniență³⁴. Limitarea drepturilor ca urmare a toleranței presupune, oarecum, că funcția esențială a mărcii nu mai poate fi îndeplinită atunci când titularul a tolerat, timp de cinci ani, utilizarea unei mărci ulterioare care prezintă un risc de confuzie.

79. Pe de altă parte, subliniem că norma privind limitarea drepturilor ca urmare a toleranței face obiectul unor dispoziții exprese și detaliate, atât în Regulamentul 2017/1001, cât și în Directiva 2015/2436. Având în vedere consecințele sale drastice asupra drepturilor titularului, considerăm că existența unei astfel de norme nu poate fi *prezumată* în cadrul unui regim de protecție a proprietății intelectuale. Astfel, în lipsa unor dispoziții echivalente în Regulamentul nr. 2100/94, trebuie să se concluzioneze că protecția soiurilor de plante nu cunoaște limitarea drepturilor ca urmare a toleranței.

80. Având în vedere toate considerațiile care precedă, trebuie să se răspundă la a doua și la a treia întrebare adresate de instanța de trimitere după cum urmează. Articolul 96 din Regulamentul nr. 2100/94 trebuie interpretat în sensul că, atunci când termenul de trei ani a expirat în ceea ce privește acte repetate în timp, sunt prescrise numai actele săvârșite cu mai mult de trei ani înainte de introducerea acțiunilor prevăzute la articolele 94 și 95 din acest regulament.

81. Prin urmare, titularul păstrează dreptul de a introduce acțiunile respective în ceea ce privește actele săvârșite în ultimii trei ani.

³² A se vedea, în ceea ce privește protecția soiurilor de plante, articolul 19 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2100/94, potrivit căruia durata acestei protecții este, în principiu, de 30 de ani pentru soiurile arboricole și viticole și de 25 de ani pentru celelalte soiuri.

³³ A se vedea articolele 52 și 53 din Regulamentul 2017/1001, precum și articolele 48 și 49 din Directiva 2015/2436.

³⁴ A se vedea în special Hotărârea din 23 mai 1978, Hoffmann-La Roche (102/77, EU:C:1978:108, punctul 7), și Hotărârea din 31 ianuarie 2019, Pandalis/EUIPO (C-194/17 P, EU:C:2019:80, punctul 84). A se vedea de asemenea Concluziile avocatei generale Trstenjak prezentate în cauza Budějovický Budvar (C-482/09, EU:C:2011:46, punctul 63).

VI. Concluzie

82. Având în vedere considerațiile care precedă, propunem Curții să răspundă la întrebările preliminare adresate de Tribunal Supremo (Curtea Supremă, Spania) după cum urmează:

- 1) Articolul 96 din Regulamentul (CE) nr. 2100/94 al Consiliului din 27 iulie 1994 de instituire a unui sistem de protecție comunitară a soiurilor de plante trebuie interpretat în sensul că termenul de trei ani începe să curgă la data evenimentului care a survenit ultimul, și anume fie la data la care protecția comunitară a fost acordată, fie la data la care titularul a avut cunoștință de actul și de identitatea autorului, independent de data la care, eventual, actele au încetat.
- 2) Articolul 96 din Regulamentul nr. 2100/94 trebuie interpretat în sensul că, atunci când termenul de trei ani a expirat în ceea ce privește acte repetate în timp, sunt prescrise numai actele săvârșite cu mai mult de trei ani înainte de introducerea acțiunilor prevăzute la articolele 94 și 95 din acest regulament.